

WALTER SCHWIMMER, ΠΡΩΗΝ Γ.Γ. ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ: “Η ΡΩΣΙΑ ΝΑ ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΦΘΕΙ ΜΕΣΑ ΣΕ ΕΝΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ”

Συνέντευξη στο Γιώργο Ξ. Πρωτόπαπα

(Αναλυτής του Ερευνητικού Ινστιτούτου Ευρωπαϊκών και Αμερικάνικων Μελετών (RIEAS) και αναλυτής γεωπολιτικής και ασφάλειας του περιοδικού Αμυνα & Διπλωματία)

Copyright: www.viadiplomacy.gr Publication date on RIEAS web site: 3 December 2014

Ο Walter Schwitter διαπρεπής αυστριακός πολιτικός και πρώην γενικός γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρώπης (Council of Europe) την περίοδο 1999- 2004 θεωρείται ειδικός στις ρωσο- ευρωπαϊκές σχέσεις καθώς κατά τη διάρκεια της θητείας του χειρίστηκε και τον πόλεμο της Τσετσενίας. Ο Walter Schwitter αναλύει στο ViaDiplomacy το πώς η κρίση της Ουκρανίας επηρεάζει το ευρωπαϊκό σύστημα ασφαλείας, τις σχέσεις Ρωσίας – Ευρώπης, τις σχέσεις ΗΠΑ- Ρωσίας και το τι σημαίνει για τις μειονότητες της Ευρώπης.

Η κρίση της Ουκρανίας έχει μεταβάλλει το Ευρωπαϊκό σύστημα ασφαλείας;

Δεν διαπιστώνω κάποια αλλαγή στο ευρωπαϊκό σύστημα ασφαλείας, αλλά η ουκρανική κρίση κατέδειξε την ανάγκη να υπάρξει μια αλλαγή. Προς το παρόν υπάρχει η στρατιωτική συμμαχία του NATO της οποίας τον πυρήνα αποτελεί το Άρθρο 5 της Συνθήκης της Ουάσινγκτον , εφόσον τα κράτη- μέλη συμφωνούν ότι μια ένοπλη επίθεση εναντίον ενός ή περισσότερων στην Ευρώπη ή τη Βόρεια Αμερική θα θεωρηθεί ως επίθεση εναντίον όλων. Επιπλέον θα μπορούσε κάποιος να ισχυριστεί ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει από τη Συνθήκη της Λισσαβόνας μια ρήτρα αμοιβαίας άμυνας η οποία δεσμεύει και τα ουδέτερα κράτη- μέλη της . Όμως ακόμα και η συνεργασία NATO και ΕΕ (ρήτρα αμοιβαίας άμυνας) δεν μπορεί να θεωρηθεί ένα συνεκτικό ευρωπαϊκό σύστημα ασφαλείας. Η Ευρώπη είναι μεγαλύτερη από ότι είναι η ΕΕ και τα ευρωπαϊκά κράτη- μέλη του NATO. Ότι συμβαίνει στην Ουκρανία δεν καλύπτεται ούτε από το Άρθρο 5 της Συνθήκης του NATO ούτε από τη ρήτρα αμοιβαίας άμυνας της ΕΕ. Όταν ξεπεραστεί η ουκρανική κρίση τα ενδιαφερόμενα μέρη δεν πρέπει να αγνοήσουν το πώς πρέπει και η Ρωσία να συμπεριληφθεί μέσα σε ένα μελλοντικό ευρωπαϊκό σύστημα ασφαλείας.

Ο Βλαντιμίρ Πούτιν έχει επικριθεί από τη Δύση για παρέμβαση σε υποθέσεις της Ουκρανίας. Θα ήθελα το σχόλιό σας.

Υπάρχουν λόγοι βέβαιοι για να επικρίνεις τον Πούτιν: η προσάρτηση της Κριμαίας ήταν ενάντια στο διεθνές δίκαιο και η ρωσική υποστήριξη των αυτονομιστών στην Ανατολική Ουκρανία είναι μια παρέμβαση στις εσωτερικές υποθέσεις μιας άλλης χώρας. Ωστόσο δεν θα πρέπει κάποιος να παραβλέψει ότι στην αρχή της ουκρανικής κρίσης η αποκαλούμενη «Δύση» αγνόησε το γεγονός ότι η Ουκρανία δεν είναι μόνο ένας γείτονας της ΕΕ αλλά και

της Ρωσίας με την οποία θα πρέπει επίσης να διατηρεί καλές σχέσεις (έχει στενούς οικονομικούς δεσμούς). Η μετεξέλιξη του κινήματος κατά της διαφθοράς του Μαϊντάν σε ένα αντί-ρωσικό κίνημα ήταν λάθος τόσο της Δύσης όσο και της ουκρανικής πλευράς. Όλοι γνώριζαν ότι υπάρχει ένα μεγάλο ποσό ρωσόφωνων πολιτών στην Ουκρανία. Είμαι πεπεισμένος ότι η κλιμάκωση της κρίσης θα μπορούσε να είχε αποφευχθεί αν δίνονταν περισσότερο χρόνος στο διάλογο με τη Ρωσία καθώς και με τους εκπροσώπους του ρωσικού πληθυσμού της Ανατολική Ουκρανίας.

Οι μειονότητες φαίνεται να διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο μέσα στην Ευρώπη. Τι πιστεύεται;

Το πλεονέκτημα της Ευρώπης είναι η μεγάλη ποικιλομορφία των λαών, των γλωσσών και των πολιτισμών της. Η ποικιλομορφία αυτή δεν αποτελεί εμπόδιο, αλλά ένα σημαντικό κεφάλαιο. Οι μειονότητες δεν αποτελούν μόνο ένα μέρος αυτού του κεφαλαίου και της ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς. Οι μειονότητες μπορούν να ρίξουν γέφυρες μεταξύ των εθνών. Όμως από την άλλη πλευρά η παραμέληση των συμφερόντων των μειονοτήτων μπορεί να οδηγήσει σε επικίνδυνες εντάσεις και συγκρούσεις. Η διατήρηση της πολιτιστικής τους ταυτότητας συμβάλλει στη σταθερότητα της χώρας και για αυτό οφείλουμε να τους βοηθήσουμε σε αυτό.

Η κρίση μεταξύ Κίεβου και Μόσχας μπορεί να προκαλέσει μια ακόμα ενεργειακή κρίση. Η Ευρωπαϊκή Ένωση θα γίνει ξανά όμηρος της ενεργειακής διαμάχης. Πως η ΕΕ μπορεί να περιορίσει την ενεργειακή της εξάρτηση από τη Ρωσία;

Η διαφοροποίηση των πηγών του ενεργειακού εφοδιασμού και ιδίως η προώθηση νέων και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας θα μειώσει την εξάρτηση από τον οποιαδήποτε στον τομέα της ενέργειας. Όμως είναι προς αμοιβαίο συμφέρον να αποφευχθούν τυχόν αναταραχές στον ενεργειακό εφοδιασμό συμπεριλαμβανομένης και της περίπτωσης της Ουκρανίας.

Τα ενεργειακά αποθέματα της Ανατολικής Μεσογείου έχουν δημιουργήσει προσδοκίες ότι θα μπορούσαν να καλύψουν μελλοντικά τις ενεργειακές ανάγκες της Ευρώπης. Είναι πιθανό ;

Δεν είμαι ειδικός στον τομέα της ενέργειας και δεν μπορώ να εκτιμήσω την ποσότητα των ενεργειακών αποθεμάτων στην Ανατολική Μεσόγειο, αλλά όπως ήδη ανέφερα, η διαφοροποίηση των πηγών ενέργειας με οποιοδήποτε τρόπο αποτελεί πλεονέκτημα.

Το ρήγμα στις σχέσεις ΗΠΑ και Ρωσίας εμποδίζει τη δημιουργία ενός κοινού αποτελεσματικού μετώπου κατά του ISIS. Συμφωνείται;

Η Σοβιετική Ένωση και οι ΗΠΑ ήταν οι δύο υπερδυνάμεις μέσα στο διπολικό κόσμο του Ψυχρού Πολέμου. Η Ρωσία συνειδητοποίησε ότι δεν είναι πλέον η δεύτερη υπερδύναμη, αλλά αντιδράει (είναι κατανοητό) στην αμερικανική απαίτηση να είναι οι ΗΠΑ η μόνη υπερδύναμη του μονοπολικού κόσμου. Η κατανόηση των δύο δυνάμεων ότι υπάρχει μια κοινή ευθύνη για ειρήνη, σταθερότητα και δικαιοσύνη στον κόσμο, είναι χωρίς αμφιβολία πολύ χρήσιμο στο να βρουν από κοινού απαντήσεις σε απειλές όπως το ISIS.

Η οικονομικό-κοινωνική ανάπτυξη των εξαθλιωμένων μουσουλμανικών κοινοτήτων θεωρείται μια λύση για να περιοριστεί η επέκταση του ισλαμικού φονταμενταλισμού. Τι νομίζεται ;

Συμφωνώ απόλυτα. Χωρίς την αντιμετώπιση της ρίζας του προβλήματος η καταπολέμηση του ισλαμικού φονταμενταλισμού (και άλλων τέτοιων μορφών) δεν θα πετύχει. Οι νέοι άνθρωποι χωρίς μόρφωση, απασχόληση και προοπτικές για το μέλλον αποτελούν μια ιδανική πηγή στρατολόγησης των φονταμενταλιστών. Οι κυβερνήσεις της Μέσης Ανατολής καθώς και της Ευρώπης αμφισβητούνται.